

Oponentský posudek na disertační práci Mgr. Solona Kladase

Název práce: CHORAL WORKS OF PETR EBEN FOCUSED ON ANCIENT THEMES

Solon Kladas se nezabývá skladatelským odkazem Petra Ebena poprvé. Jeho dílu věnoval již svoji diplomovou práci s názvem *Tvorba Petra Ebena pro dětské sbory*, a tak je jeho disertace logickým pokračování komplexního zkoumání skladatelovy hudební řeči. Autor práce již v předmluvě uvádí důvody, proč se tentokrát zaměřil na Ebenova díla s antickými náměty. Kromě autorova obdivu ke skladateli sehrál při výběru tématu velmi důležitou roli i jazyk, který Eben použil v oratoriu *Apologia Socratus* i v cyklu *Řecký slovník*, tedy řečtina, která je Kladasovou mateřštinou.

První část disertační práce tvoří kapitoly podrobně seznamující čtenáře s Ebenovým životem, druhá zkoumá prameny skladatelovy inspirace, které významně ovlivnily podobu jeho děl. Každý uvedený inspirační podnět je autorem prozkoumán a doložen nejen vzniklými skladbami, ale i dalšími zjištěními. V třetí kapitole autor uvádí přehled Ebenova sborového díla, v kapitole následující přehled vokálně instrumentálních děl.

Jádro práce tvoří analýzy dvou skladeb: oratoria *Apologia Socratus* a cyklu *Řecký slovník*. Pro široce pojatou analýzu, ve které se Kladas rozhodl zkoumat „*melody, harmony, rhythm, tempo, dynamics and form*“ zvolil dle mého názoru nepříliš šťastnou metodu lineárního postupu „po taktech“, která je na některých místech spíše popisem než rozborem, navíc se zaměřil, jak sám v úvodu ke kapitole uvádí, jen (nebo především?) na vokální party díla („*I analyzed only vocal parts of the oratorio...*“). Soustředění na text a jeho hudební vyjádření z důvodů výše uvedených chápu, nicméně i instrumentální složka je součástí komplexu, který je analyzován. Prostředky použité např. v úvodní rozsáhlé orchestrální ploše nepochybně s textem-obsahem souvisejí, jsou východiskem pro další hudební dění ve skladbě, jsou pomyslným motivicko-tematickým „výkopem“ skladatele, a proto je nutné je do analyzovaného materiálu začlenit (mj. rytmické užití transponované části řeckého chromatického tetrachordu v partu kontrabasů a psalteria; výchozí souzvuk, vzniklý výběrem tónů z navrstvení starověkých modů; zvuková barevnost plochy a její proměny).

Proto za nejčennější závěry obou analýz považuji zjištění související se vztahem- text-hudba, přesněji textová složka a její hudební vyjádření. V uvedené oblasti jsou skutečnosti, ke

kterým analytik dospěl, nejpřesvědčivěji doloženy provedenými rozbory; metody analytické práce jasně odpovídají vytčenému cíli. Závěry těchto rozborů považuji za nejdůležitější přínos Kladasova textu.

Avšak i přes některé připomínky disertační spis odpovídá všem požadavkům, které jsou na práci tohoto typu kladeny: téma je aktuální především svým zaměřením na hudbu 20. století; závěry analýz vztahu text-obsah-hudba-hudebně vyjadřovací prostředky jsou jistě využitelné v hudební pedagogice a směr analytické práce v uvedené oblasti je přínosný i pro další hudebně teoretické úvahy podobného typu.

Disertační práce S. Kladase splnila cíl, obsahuje všechny potřebné náležitosti a proto ji doporučuji k obhajobě.

Předpokládám, že spis bude publikován, proto bych si dovolil uvést některé skutečnosti, které jinak nadprůměrnou kvalitu textu práce snižují (uvedené poznámky mohou být případně prodiskutovány u obhajoby):

- Na straně 79 uvádí autor sled tónů, ve kterém je na třetím místě uveden tón E místo A (opomenutí transpozice v hornách F)-viz notový příklad. Interval mezi 2. a 3. tónem sledu je tedy *aug.4.* (další ukázky na str. 79 dole a 80 dole by jinak nedávaly smysl, neboť z uvedeného sledu intervalově vycházejí).
- V souvislosti s oratoriem bych se neodvážil hovořit o *dodekafonii*; ve sledu akordů uvedených v textu zřejmě jako příklad pro toto tvrzení (str.74), se opakuje tón F a D, druhý souzvuk je oproti partituru uveden bez C. Zmínka o *rozšířené tonalitě* (také str. 74), pokud by se ona k uvedenému příkladu vztahovala, není rovněž přesvědčivě doložena analýzou *funkčních vztahů souzvuků* (stejně jako zmínka o *bitonalitě*).
- Názvy kapitol uvedené v obsahu nesouhlasí v některých případech s názvy v textu, v jednom případě nesouhlasí i uvedené stránky.

V Ústí nad Labem dne 20.3. 2014

prof. Dr. Jiří Holubec, Ph.D.
katedra Hv PF UJEP Ústí nad Labem